

DE TRIBUNE

Redactieadres:
D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10
Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres:
J. C. GETON, Wijtenbachstraat 13
Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd.
Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —
Advertentiën per regel 15 cent. Bij abonnementen speciaal
tarief. —

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER,
W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Elk wat Wils. — Parlementstaktiek. —
Onze aansluiting bij de Internationale. — Hoe de S. D. A. P.
voor het Socialisme vecht. — Het Darwinisme en de
Bourgeoisie. — De Arbeiders en de Socialistische Weten-
schap. — Wie zwijgt stemt toe. — Korrespondentie. —
Uit het Buitenland: Engeland; Duitsland. — Boek-
bespreking. — Uit de Afdelingen. — Advertentiën.

Van de Administratie.

Nieuwe abonnés ontvangen de 3 nog verschijnende
nummers van dit kwartaal gratis.

In zake colportage.

We konden deze week aan een 3-tal aanvragen om
colportagenummers niet voldoen, omdat ze te laat kwamen.
Aanvragen moeten uiterlijk Donderdagavond in ons
bezit zijn.

Elk wat wils.

De kapitalistische maatschappij staat tegenwoordig
in het teken van de koloniale uitbreiding. Niet alleen
de politiek der groote mogendheden, de wereldpoli-
tiek, maar ook die der kleinere staten, Holland, België
enz. Dat deze staatkunde ten hoogste schadelijk is
voor het proletariaat, wordt in de *Tribune* voortdu-
rend voldoende aangetoond. Evenwel is de S. D. A. P.
daarvan nog blijkbaar geenszins doordrongen. Men
zie slechts het slappe optreden van de Kamerfractie
te dezen opzichte bij de Indische Begroting. En toch
is het deze koloniale avonturenpolitiek, die het milita-
risme opdrijft, de sociale hervormingen tegenhoudt,
de uitbreiding der binnenlandsche industrie belemmert,
het proletariaat dus op alle wijzen verzwakt, nog
daargelaten dat het *het* middel is waarmee het kapi-
talisme sinds twintig jaar zich op de been weet te
houden tegen de aanstormende nieuwe socialistische
productiewijze. Het is duidelijk, dat het voornaamste
waartoe de behandeling der begroting in het Par-
lement en het optreden eener S. D. fractie daarbij
kan dienen, is het aantonen van deze al duidelijker
voor den dag tredende feiten, het bewust maken van
het proletariaat. En dat juist doet de S. D. fractie *niet*.

Daarentegen heeft de bourgeoisie er belang bij zich
medestanders te verzekeren in haar koloniale politiek.
Het proletariaat kan stellig alleen gewonnen worden
door verdoezeling der werkelijkheid en puur bedrog.
Maar de kleine burgerij, de groote middenstof, die
achter klerikaal en liberaal aanloopt, kan door belang
gebonden worden, en dat is het wat de bourgeoisie
thans probeeren moet, nu zij na Java ook de
Buitenbezittingen van den Indischen Archipel wer-
kelijk voor haar uitbuiting in bezit neemt. Deze kleine
burgerij wordt gebonden door de kleinere betrekkingen
bij de exploitatie zoowel als door de ambtelijke be-
trekkingen. Vandaar dat het pas verschenen Rapport
van de anti-revolutionnaire koloniale groothed, het
Kamerlid Colijn, zoo'n vreugde zal geven in die
kringen en daarop ook wel ingericht is, nu het om-
trent de behoefte aan bestuurders in de Buiten-be-
zittingen mededeelt, dat er een tekort aan „energieke”
ambtenaren valt waar te nemen,*) waarin zal moeten
worden voorzien, door de vooruitzichten voor die
ambtenaren te verbeteren. En vooral vreugde omdat
rijp en groen nu gelegenheid gaat krijgen in deze
verbeterde vooruitzichten te deelen. De christelijke
gangmaker van het ongeduldige koloniale kapitalisme

deelt althans mee, dat z. i. tal van personen aan wie
niet het voorrecht te beurt viel van het genieten
eener volledige opleiding, toch geschikte elementen
zullen blijken voor de bezetting van tal van mindere
belangrijke bestuursressorten in de Buiten-bezittingen.
Zelfs wil Colijn althans gedeeltelijk in de bestaande
behoefte voorzien door de officieren, „die in de practijk
zich als uitnemende bestuurders hebben doen kennen,”
dispensatie (vrijstelling) te verlenen van het groot-
ambtenssexamen. Men ziet, er is haast bij de
regeling der winstmakerij, en de Indische officiers-
ambtenaars zullen „energiek” zijn, „in de practijk...
uitnemende bestuurders.”

Zooals reeds uit de Troonrede bleek, zullen ook
de inlandsche zelfbesturen in den dienst komen van
dit expansief kolonialisme, deze uitbreiding van
het kapitalisme in de koloniën. Waarvoor wij
vroeger waarschuwden, blijkt dus reeds thans zoo
duidelijk mogelijk: Het handhaven van de autonomie,
de zelfstandigheid der inlandsche zelfbesturen in
de Buiten-bezittingen is, evenmin als het over-
dragen van de bestuurstaak in Java op de zonen der
inlandsche aristokratie, een maatregel van democratie,
maar een van geraffineerd kapitalistische politiek.
Zoo veel mogelijk moeten de inlandsche despoten en
aristokraten met hun door de eeuwen gescherpt anti-
demokratisch belang in dienst treden van het zich
uitbreidende Hollandsch kapitaal, dat, zij het op andere
wijze, toch geen ander *doel* heeft dan de zgn. autonome
zelf-besturen der Indische despoten en aristocraten,
nl. de uitbuiting van Indië's land en volk.

Zoo weet de particuliere industrie, om wie het hier
gaat, de kleine burgerij, de bureaukratie, het militarisme
en de Indische tyrannie in haar dienst te stellen voor
haar doel. Maar ook de ethici, zij mogen dan Christenen
of liberalisten, Idenburg of Van Deventer heeten,
worden door Colijn gelijmd. In zijn rapport wordt
de op Indië parasiteerende particuliere industrie als
„Europeesche ondernemingsgeest” mooi gepraet en
gelijk gesteld met de „welvaart” van Indië. En om
die „welvaart” te verheffen moet natuurlijk „vrede,
rust en orde” worden geschapen of gehandhaafd. De
heer Colijn deelt ook mede, hoe dat gaan moet. In
Atjeh, waar een „diepgeworteld volksverzet aanwe-
zig” is, is de militaire macht nog noodig; elders zal
„in hoofdzaak” gebruik worden gemaakt van een
„voortreffelijk georganiseerde, gewapende politie.”
We kennen onze Hollandsche marechaussee. Deze
Indische gewapende politie „in hoofdzaak”, naast de
militaire macht als bijzaak, wil natuurlijk niets anders
zeggen dan een permanente geweld-heerschappij, met
alle mogelijke aanleiding tot konflikten, extra militaire
expedities enz. Dit is noodig voor „vrede en welvaart!”

Wat men tegenover het Europeesche proletariaat
niet durft bekennen, staat — nu het Indië geldt —
met zooveel woorden in het Colijnsche rapport te
lezen. Om de particuliere industrie, alias welvaart te
dienen, daàrom, en daarom alleen, zal leiding worden
gegeven bij de Indische cultures, een „eenvoudig
ingericht onderwijs” worden verschaft, algeheele ver-
betering der verkeersmiddelen bovenaan staan, en
de rechtspraak worden verbeterd. Altemaal middelen
waardoor het Indische volk inderdaad geschikt zal
worden gemaakt tot den dienst der loonslavernij en
waardoor het kapitalisme wordt versterkt, bevorderd
en geconsolideerd.

In dit rapport van Colijn, dat wel de leiddraad
zal worden der Koloniale Regeering, of die nu van

Heemskerk en Idenburg, of van ethische liberalen
uitgaat, krijgt elk wat wils. Voor de Christelijke het
welbehagen in den vrede. Voor de ouderwetsen het
paradeeren met rust en orde. Voor de ethische politiek
de fraze van welvaart. Voor „ernstige” democraten
het onderwijs, de verkeersmiddelen, de verbeterde
rechtspraak en de inlandsche zelfbesturen. Voor de
particuliere industrie en de finantieële bourgeoisie
de winst.

En voor het proletariaat? Dat mag betalen met
zijn goed en met zijn bloed, met het uitblijven der
hervormingen, met de belastingen, en met zijn dienst
in de legers. Het mag betalen met zijn heden en
met zijn toekomst. Want alleen als het in de arbei-
dende klasse zal doordringen, hoe de koloniale uit-
breiding aan haar wezenlijkste belang, aan haar
bevrijding zelve knaagt, zal het bewustzijn daarvan
de weerstand ertegen eerst zò groot maken, dat
aan het kapitalisme ten slotte een halt kan worden
toegeroepen door de Sociaaldemocratie. WP.

Parlements-taktiek.

De heer Duys, het versche kamerlid van Zaandam,
die in de fractie der S. D. A. P. behalve de rol van
clown en verlevendiger der soms wat saaie discussies
ook nog die van specialiteit voor sociale wetgeving
schijnt te zullen moeten spelen, hield Woensdag bij
de begroting van justitie een rede, waarin hij deze
inderdaad buitengewoon amuzante opmerking maakte:
De arbeiders hebben van deze regeering op het ge-
bied der sociale wetgeving niets te verwachten; *ook
de Christelijke arbeiders niet, die daarom meer en
meer naar de sociaal-democratie overkomen.* Een
amuzante opmerking inderdaad, wanneer men be-
denkt, dat de antithese, die de Nederlandsche ar-
beidersklasse in twee groote legers verdeelt, juist
door het optreden van de S. D. A. P. sinds jaren
(1905) is versterkt en bekrachtigd, en dat de kamer-
fractie der S. D. A. P. gedurende die begrotings-
debatten weer alles in 't werk stelt om haar verder
te doen doorvreten. Amusant ook, waar elke ver-
kiezing doet zien, dat de *meerderheid* der Christelijke
stemmen stijgt — we wezen er de vorige keer op —
en waar de heer Duys, verder in zijn rede zich ge-
weldig druk maakte over de ondeugden dezer «Christe-
lijke» regeering, de huichelarij der Christelijke poli-
tiekers enz., *zonder ook maar met één woord aan te
toon, dat de liberalen geen haar beter zijn.* Amu-
sant eindelijk waar elke dag nieuwe bewijzen brengt,
dat het relletje der S. D. A. P. tegen Kuyper, op-
gevoerd op de wijze, waarop het gevoerd is, niets
anders heeft gedaan dan de geschillen tusschen de
groepen der rechterzijde te verminderen, de rechter-
zijde tegenover den aanval van de liberalen onder
Troelstra's leiding vaster aan een te smeden, en
waar elke krant nieuwe sympathie-betuigingen van
Christelijke arbeiders aan den van God gegeven
leider brengt.

De kamerfractie der S. D. A. P. begrijpt natuurlijk
geen andere arbeiderspolitiek in de Kamer dan die,
welke slechts rekening houdt met de parlementaire
verhoudingen; zij kent geen andere politiek, dan die,
welker horizon niet verder reikt dan de muren van
het maffe lokaal, waar de Tweede Kamer vergadert.

Maar zelfs uit een oogpunt van zuivere Kamer-
politiek is haar optreden gedurende deze heele be-

*) Men weet wat dat woord „energiek” beduidt in het land
van de wreedte Van Dalen!

grooting tot nog toe de domheid en bekrompenheid zelve.

Zij verlangt positieve resultaten: zij wil iets voor de arbeidersklasse bereiken.

Maar, ter wille van de liberale vooruitstrevenden, stoot zij juist die groepen uit de rechterzijde, wier politiek zij 't dan ook slechts met woorden — en wat anders dan *woorden* hebben de vrijzinnige vooruitstrevenden? — gericht is op hervormingen, van zich af, door zich als een dulle stier te laten meesleepen door de zedelijke verontwaardiging over de onfatsoenlijke verbintenissen van Dr. A. Kuiper, d.w.z. van den man, die de leider is en blijft van die groepen der rechterzijde, welke in de Christelijke coalitie de vooruitstrevendheid representeren.

Nemen wij als voorbeeld het kiesrecht-vraagstuk, dat, niettegenstaande het door de Kamerfractie der S. D. A. P. *moedwillig* op den achtergrond is geschoven ter wille van ellendige bijzaken en zot gekibbel, voor de *arbeiders* het alles overwegende vraagstuk blijft. Het vraagstuk, dat beslist over de politieke ontwikkeling, en welks beweging «de voorwaarde is voor politieke beweging op elk terrein van wetgeving.»

Welnu: in zake kiesrecht hebben Kuiper en de zijnen, heeft de anti-revolutionnaire partij aangedrongen op de urgentie-verklaring der grondwetsherziening met dit doel alleen. Heemskerk, als vertegenwoordiger van het *geheel* der rechterzijde, als staatsman, die de klasseverschillen in de rechterzijde moet overbruggen en die dus, terwille van de rechtssche conservatieven (jonkers en bourgeois) gedwongen is, vóór alles behoudend te zijn, Heemskerk, de man, die in de rechterzijde de plaats inneemt van Borgesius ter linkerzijde, heeft het kiesrechtvraagstuk trachten te verstikken onder een «algemeene» grondwetsherziening, waarvan klein-burgerlijke en demagogische organen der rechterzijde hebben erkend, dat zij betekende een begrafenissen van het kiesrecht-vraagstuk. Kuiper heeft er op aangedrongen om een partieele grondwetsherziening te doen plaats hebben, met het uitsluitend doel het huismanskiesrecht mogelijk te maken.

Wij maken ons natuurlijk allerminst illusies over de waarde van die anti-revolutionnaire en linkschroomsche begeerten omtrent kiesrecht hervorming. Maar aan den anderen kant zijn wij er van overtuigd, dat ze minstens evenveel waarde hebben, *minstens even oprecht zijn als de wenschen der linkerzijde, als die der Liberale Unie b.v. in zake het kiesrecht.*

Welnu: wanneer men dan zoogenaamd «practische» politiek wil drijven, wanneer men dan niet verder wil en kan zien dan de muren van het Binnenhof, wat voor reden kan er dan zijn, dat men die «democratische» elementen der rechterzijde niet bij hun pogingen steunt, en wel, zooals Troelstra deed, zich van de vooruitstrevendheid der linker-democraten veel of weinig voorstelt?

Welke andere reden dan dat men de linksche democraten meer betrouwbaar acht dan de rechtsche? Welke andere reden dan dat men met behulp en door samenwerking met die linksche democraten de meerderheid in de Kamer hoopt te verkrijgen, waardoor de kans op «hervormingen» grooter zal worden?

Voor zoo bekrompen houden wij Troelstra niet, of wij meenen, dat hij wel degelijk de mogelijkheid, zij 't ook maar een oogenblik, heeft overwogen om hervormingen, ook de hervorming van het kiesrecht, door te drijven, steunende op de «democratische» elementen der linker- en der rechterzijde.

Indien hij die mogelijkheid niet had overwogen, zou hij minder zijn dan hij inderdaad is: een revisionistisch politicus. Aan theorie heeft Troelstra lak, maar wij nemen aan, dat hij althans in zijn geest parlementaire combinaties overdenkt en daarover een meening, dat is een theorie heeft.

Doch het feit, dat die zoo voor de hand liggende weg niet is gekozen — en wij voegen er bij, gezien de politieke lijn der S. D. A. P. sinds 1905 — ook niet meer had kunnen worden gekozen, daartoe zijn de banden tusschen de S. D. A. P. en de liberalen reeds te hecht geworden — bewijst weer ten overvloede, hoe de S. D. A. P. meer en meer zich gereed maakt voor haar toekomstige rol: regeeringspartij, zonder of met vast accord.

Een uiting als die van sinjeur Duys, welke wij in 't begin aanhaalden, is slechts een bewijs, hoe de mindere joden van 't gezelschap de lijn reeds doortrekken tot in het onzinnige.

Niet alleen meer op het gebied der algemeene politiek, maar zelfs op het gebied der zoogenaamde sociale politiek construeert deze grappenmaker — waardige tweelingbroeder van zijn vriend Leeuwenburg — een antithese in dezen zin, dat er voor de arbeiders *niet* is te verwachten van deze regeering op het gebied der sociale wetgeving. Wel natuurlijk van een liberale regeering, die Vliegen indertijd ver-

heerlijkte om haar sociale wetten (Veegens). Welnu: zulk een bewering is natuurlijk de onzinnigheid ten top gevoerd. Wel degelijk hebben de arbeiders van deze regeering iets te verwachten op het gebied der sociale wetgeving, *minstens evenveel of even weinig als van welke liberale regeering dan ook*, namelijk *dwangverzekeringsoptwerpen*. En men moet al een bijzondere drieste bedrieger zijn als deze jeugdige «politicus» om dit niet te weten of, het wetende, niet te zeggen.

Nimmer nog, mogen wij zeggen, is een algemeen begrotingsdebat zoo totaal onvruchtbaar, ja nadeelig geweest voor de Nederlandsche arbeidersklasse als dit.

Onvruchtbaar gekibbel tusschen de toekomstige blokbroeders heeft er geen smaak, geen geur en geen betekenis aan kunnen bijzetten.

Indien iets in staat is, den afkeer van het parlementarisme bij die arbeiders, die er nog afkeerig van zijn, te versterken en te bekrachtigen, dan is het een dergelijk optreden in het Parlement, als de nu 7 man sterke kamerfractie der S. D. A. P. ons te aanschouwen heeft gegeven.

Dit is ook een antithese en een niet minder betreurenswaardige, die de S. D. A. P. op deze wijze versterkt.

Zoolang onze partij in de Kamer niet vertegenwoordigd is, zoolang zal er tegen dit anti-parlementaire gif geen geneesmiddel mogelijk zijn.

Maar wij zouden ook bij deze gelegenheid nog wel eens de bescheiden vraag aan de Marxistische leden der S. D. A. P. willen richten of zij dit optreden van ook *hun* vertegenwoordigers in de Kamer nu goedkeuren.

Zij bezitten nu een eigen orgaan, in 't leven groepen door onzen ondergang als leden der S. D. A. P., door *ons* los te laten, die wel kritiek oefenden. Tot nog toe hebben wij geen woord van kritiek hierover in dat orgaan gelezen. Moeten wij daaruit opmaken, dat de «Marxisten» in de S. D. A. P. het *nu* met het parlementaire optreden hunner kamerleden eens zijn, terwijl dit niet het geval, nooit het geval was in 1906, in 1907, in 1908? Of is hier de beroemde meeningsvrijheid weer werkzaam? v. R.

Onze aansluiting bij de Internationale.

Troelstra doet in zijn artikelen in *Het Volk* van 18 en 20 November weer eenige pogingen, om onze partij door verdachtmaking te verstikken.

Ik zal geen pogingen doen om wat hij zegt te weerleggen. De bedoelingen van dezen leider, die de sociaal-democratie vervolgt, maar de liberalen spaart, zijn al te duidelijk.

Slechts deze korte verklaring van mij, die voor de S. D. P. bij de zitting van het Internationale bureau tegenwoordig was:

1°. Wij hadden nooit het plan om aansluiting bij de Internationale op *eene bepaalde wijze* te vragen. Wij wenschen dit over te laten aan de Internationale zelf.

2°. Het is onwaar dat men alleen bij het Bureau is aangesloten als men vertegenwoordigers daar heeft met of zonder stemrecht. De Engelsche Labour partij is voor korten tijd erkend en aangenomen door het Internationale Bureau. Er zijn lange debatten gevoerd over haar al of niet aanneming. Zij is ten slotte aangenomen als bij de Internationale behoorend en door het Internationale Bureau erkend. Maar zij heeft geen stem. Stem hebben alleen de Soc. Dem. partij en de Onafhankelijke Arbeidspartij. Zij niet.

3°. Ik heb persoonlijk Lenin aangeraden om te zeggen dat men ons vertegenwoordiging zou kunnen geven als aan den Joodschen Russischen Bond. Wanneer dus in het verslag van de *Leipziger Volkszeitung* staat dat wij geen vertegenwoordiging willen en in de *Tribune* dat wij geen stemrecht willen in het Internationaal Bureau, dan is deze tegenspraak slechts schijnbaar. Wij vroegen geen vertegenwoordiging met stemrecht, zoo min als wij officieel eenigen bepaalden vorm van aansluiting hebben gevraagd.

De bedoeling van Troelstra is duidelijk. Hij wil, nu zijn toelag in Brussel mislukt is, in Kopenhagen met behulp van andere Nederlandsche organisaties (vakverenigingen) en met behulp van Marxisten als Van der Goes en Wibaut, door eene overweldigende meerderheid in de Hollandsche sekte de erkenning onzer partij doen verwerpen. En dan, daarop steunend, hetzelfde aan het Bureau van het Congres voorstellen.

Om dat te bereiken lastert en liegt hij nu.

H. G.

Het oordeel der Socialistische Pers over onze aansluiting in het volgend nummer.

Hoe de S. D. A. P. voor het Socialisme vecht.

(Geknipt uit het *Friesch Volksblad*.)

Roordahulzum. De lezers van het *Fr. Volksbl.* krijgen nog al eens een stukje over den strijd om de kerk alhier.

Zoo ook nu. Konden wij bij de vorige verkiezing voor 't kiescollege reeds een van onze drie kandidaten verkozen krijgen, thans bij de verkiezing van een kerkvoogd en 2 notabelen verkregen 2 der onzen de meerderheid, terwijl de derde bij de herstemming twee stemmen beneden onzen tegenstander bleef. We mogen dan ook tevreden zijn, 't gaat zoo goed.

Het Darwinisme en de Bourgeoisie.

Het kennen van het Darwinisme, het in zich opnemen der ontwikkelingswetten der levende natuur, het evolutiebegrip zich eigen te maken, het is voor het proletariaat van het hoogste belang. Niet wellicht voor hen, die meenen reeds **bewuste** strijders in het proletarische leger te zijn als zij maar belang stellen in, ijveren voor de kleine hervormingen, „den kleinarbeid” van iederen dag. Maar zij die daarentegen weten, dat deze ontegenzeggelijk noodzakelijke kleinarbeid toch nog niet alles is, dat het steeds zien naar het grootsche einddoel, het **socialistisch denken**, den proletarier eerst tot werkelijk klasse-bewusten strijder maakt, zij, die dit begrijpen, hebben ook in te zien, dat de arbeider zich de proletarische levensbeschouwing geheel en al heeft eigen te maken. En daarvoor is de kennis van het Darwinisme onmisbaar.

Niet dus behoef de socialistische arbeider alle bijzonderheden van planten en dieren te weten, hij behoef zijn tijd niet te geven aan detail-studie op dit gebied. Echter kenne hij de ontwikkelingswetten van het organisch leven, opdat er eenheid zij in zijne wereldbeschouwing, in zijne opvatting van natuur en maatschappij. Wat het Marxisme hem geeft op maatschappij-gebied, datzelfde inzicht kan hem het Darwinisme geven in het rijk der levende natuur.

Doch die kennis is voor den Sociaal-Democraat nog niet voldoende. Hij heeft tevens te begrijpen, waarom de ideeën, aan het Darwinisme ten grondslag liggend, *moesten* ontstaan, uit welke maatschappelijke factoren de leer van Darwin opkwam. Hij heeft in te zien, dat uit de bourgeoisie, deze wetenschap opkomen moest, dat de burgerij dit geestelijk wapen **had** voort te brengen, dat eenmaal een wapen voor het proletariaat in zijnen strijd worden zou.

Waar op een anderen plaats in ons partijorgaan de beteekenis van het Darwinisme voor het proletariaat nader werd uiteengezet, zal dit artikel trachten uiteen te zetten: de maatschappelijke factoren waaruit het Darwinisme ontsproot, en tevens trachten aan te toonen *het verband tusschen klasse en natuurwetenschappelijke theorie.*

***

„Een wonderlijk voorbeeld van de wijze, waarop ter zelfder tijd, dezelfde ideeën bij verschillende personen ontstaan, is het feit dat Goethe in Duitschland, Dr Darwin ¹⁾ in Engeland, Geoffroi St Hilaire in Frankrijk in de jaren 1794—1795 tot de zelfde conclusie kwamen over het ontstaan der soorten.”

Aldus Darwin in de voorrede van zijn beroemd hoofdwerk. „Een wonderlijk voorbeeld!” Ja wonderlijk, maar toch slechts voor hen, die het verband niet weten te leggen tusschen de ideeën en de maatschappelijke werkelijkheid, die gelooven, dat er van vaste wetten geen sprake is in het rijk van den geest, en die meenen dat de geniale onderzoeker op ondoorgrondelijke wijze enkel door zijne „genialiteit” zijne theorieën schept.

Echter **niet** wonderlijk voor den arbeider, die weet, dat de ideeën, dus ook de *natuurwetenschappelijke theorieën*, wortelen in de maatschappelijke werkelijkheid, veranderen door en met haar. De bewuste proletarier begrijpt, dat er evenmin eene eeuwige wetenschap is, zwevend boven maatschappij en klasse, als zoo'n eeuwig recht, eeuwige moraal.

En zelfs heusch geen buitengewone geleerdheid is er in dit bijzondere geval noodig, om het verband te zien tusschen maatschappij en theorie.

„In de jaren 1794—95”¹⁾ In heel Europa daverde de lucht van de leuzen der Fransche revolutie, die een einde had gemaakt aan het schijnbaar „eeuwig, onveranderlijk” recht van het vorstendom bij de gratie Gods. Heel de wereld zag met verbazing, hoe daar de jonge, levenskrachtige bourgeoisie met machtigen zwaai het oude wegvaagde, nieuwe vormen op elk gebied deed ontstaan. Zouden dan in dien tijd de scherpst- en fijnst-voelenden de natuur nog op dezelfde wijze kunnen beschouwen als vroeger? Moesten zij ook daar niet gaan twifelen aan de eeuwige onveranderlijkheid, waar zij instellingen, die men onveranderlijk, eeuwig had geacht, verdwijnen zagen, en vervangen door nieuwe, geheel andere.

Doch bovendien was het tijdperk van het industriële kapitalisme reeds aangebroken, de productiewijze, die, zooals het Communistisch Manifest het uitdrukt, „de voortdurende omwenteling der productie”, „de eeuwige beweging en onzekerheid” is. De spinnmachine en mechanische weefstool, de stoommachine waren er reeds om het geheele maatschappelijke leven te revolutioneeren, alles te veranderen.

Is het nu niet licht te begrijpen, dat bij de meest

1) De grootvader van den beroemden Charles Darwin.

geniale denkers dier dagen ook reeds de gedachte aan de veranderlijkheid van plant- en diersoorten opkwam? En met het uitbreiden en veldwinnen der kapitalistische productiewijze komt die gedachte hoe langer hoe meer op. Immers het is de wijze van voortbrenging — om wederom de woorden van het Communistisch Manifest te gebruiken — waarbij „alle vaste ingerooste verhoudingen met hun gevolg van oud-verreerde voorstellingen en meeningen worden vernietigd.” In dergelijke tijden moest dus ook het geloof aan de onveranderlijkheid der plant- en diersoorten verdwijnen, hoe meer men alles rondom zich veranderen zag.

Geen toeval is het dan ook, dat het een Darwin, een Engelschman, was, die in het klassieke land van het industriële kapitalisme dier dagen, aan de theorie der verandering der soorten haren klassieke vorm gaf.

De maatschappelijke ontwikkeling der vorige eeuw bracht dus het denkbeeld, dat ook plant en diersoorten aan wisseling onderhevig zijn tot volle ontplooiing. Daar echter de bourgeoisie de draagster der sociale vooruitgang was, de volstrekker der maatschappelijke ontwikkeling, verkreeg ook de theorie der verandering der soorten het karakter eener theorie, die in overeenstemming was met de algemeene denkbeelden der klasse.

Zij had een revolutionairen en tevens conservatieven kant, zooals de bourgeoisie revolutionair was tegen het feudalisme, maar reactionair, zoodra zij tegenover het proletariaat te staan kwam.

(Wordt vervolgd.)

S. D. W.

De Arbeiders en de Socialistische Wetenschap.

De strijd van het proletariaat heeft een verandering op het gebied der maatschappij- en geesteswetenschappen gebracht. Het proletariaat steunt in zijn strijd op nieuwe wetenschappen, op de marxistische economie en het historisch materialisme, waarvan de bourgeoisie de waarheid niet inziet en niet wil erkennen.

Tegen dit bekend feit komt men veelal met het argument aandragen, dat deze samenhang tusschen een klasse en een wetenschap niet op zoo direkte wijze bestaat. Ze heeten slechts in overdrachtelijken zin wetenschappen van de arbeiders, omdat de leiders van het proletariaat, die zelf uit de kringen der gestudeerden komen, ze ontwikkelen en ze in de theoretische polemiek gebruiken. De arbeiders zelf begrijpen van deze wetenschappen niets. Want om een wetenschap te begrijpen, werkelijk zelfstandig te verstaan, moet men haar grondig bestudeerd hebben. Alleen de academische studie — slechts bij uitzondering ook de eigen, private studie — maakt geschikt tot het beoordeelen van de juistheid der wetenschappelijke theorieën.

Hoe juist dit nu voor speciale wetenschappen ook moge wezen, toch ligt er in deze zienswijze een goed stuk zelfverheffing van de kliek dergenen, die de wetenschap als hun monopolie beschouwen, waarvan de profane (onbegrijpde) massa af moet blijven. Al is deze aanmatiging nu ook nog zoo vaak door leken, die met hun frissche ideeën de lucht van de stikstof der oude theorieën zuiverden, in zijn ware gedaante ten toon gesteld, toch blijft ze het middel om de massa's in geestelijke afhankelijkheid te houden. Het volk moet geloovig omhoog zien naar de hoogere wijsheid van priesters en professoren. Waar zou het gezag van de heerschende klasse blijven, als de massa zelve waagde te denken? In het hoongelach der „beschaafden” over de aanmatiging der domme arbeiders, die een eigen oordeel over de wetenschap durven vellen, klinkt steeds de angst door voor het eind van hun autoriteit, van hun heerschappij.

De schijn van heiligheid is aan de Economie, aan de Staathuishoudkunde allang ontnomen. Het is een bekend feit, dat de arbeidersklasse dezelfde leer, die aan de burgerlijke professoren de grootste moeite geeft, gemakkelijk begrijpt. Waaraan ligt dat? Voor de burgerlijke geleerden is de Economie een stelsel van begrippen, van abstracte ideeën, van konklusies en drogredenen van meer of minder dwingende logika. Voor de arbeiders is de Marxistische Economie een uiteenzetting van zijn eigen levenservaring.

Hoe vaak gebeurt het niet, dat een arbeider, aan wie deze leer voor het eerst uiteengezet wordt, zegt: dat wist ik al allemaal. Inderdaad is het niet nieuw voor hem, want hij heeft alles zelf doorgemaakt, wat de theorie uiteenzet. Het is de theorie van het arbeidersleven zelf, zooals het zich in de fabriek afspeelt. Daardoor begrijpt hij het zoo gemakkelijk en zoo grondig.

Wetenschap is geordend weten, kort samengevatte werkelijkheid. Wie deze werkelijkheid niet kent, voor hem is het een onbegrijpelijk woordenspel. Wie ze kent, die heeft het weten al, zij het nog niet in klassieke, bewuste vorm. Het moet nog slechts geordend worden; het wezenlijke moet van het bijkomstige worden gescheiden geabstraheerd en in de juiste samenhang worden gebracht. Dat is niet ieders werk; men moet daarvoor de praktijk van het abstraheren kennen, hetgeen als wetenschappelijke methode op de Universiteiten wordt geleerd. Daarom zal de arbeider zelden de wetenschap in theoretisch geordenden vorm kunnen uiteenzetten. Maar begrijpen doet hij ze wel: ze is zijn eigen, eigen weten, dat vast in hem leeft en dat overal in zijn praktijk, zijn deelnemen aan den klassenstrijd doordringt.

Bij de Economie ligt het dus voor de hand, waarom de arbeider haar beter kan begrijpen dan een professor,

en haar verstaan moet om tegen het kapitaal te kunnen strijden. Staat de zaak nu niet bij het historisch materialisme, dat een filosofische leer is, geheel anders?

Vaak ziet men de opvatting, als zou de juistheid van het historisch materialisme als methode tot verklaring der geschiedenis slechts uit historisch materiaal te bewijzen zijn. Maar dit materiaal is slechts in boeken te vinden, en alleen hij die daarin de weg weet, kan zich een zelfstandig oordeel over de leer vormen. En waar onze leer onder den naam „dialektisch materialisme” als filosofische beschouwingswijze optreedt, daar lijkt het nog veel vermeteler, als arbeiders zich daarover een eigen oordeel aanmatigen. Zoo sprak onlangs Ds. Felden van Bremen, toen het Bremer partijblad beweerde had, dat klassebewuste arbeiders op het standpunt van het dialektische materialisme stonden: „Ik beweer, dat van 100 sociaaldemokraten geen 90 het dialektisch materialisme zóó kennen, dat zij het tot grondslag van hun wereldbeschouwing kunnen maken; dat de andere tien het wel kennen — maar dat 8 van deze 10 van de waarheid ervan niet door eigen studie overtuigd zijn, en daarop komt het toch aan, maar eenvoudig in goede trouw gelooven, wat hun daaromtrent wordt gezegd.” Dus de arbeider die geen filosofische boeken heeft bestudeerd, kan geen zelfstandig standpunt innemen, maar hij moet geloovig aannemen, wat anderen hem voorzeggen! In dezen zin treedt de heele bekrompen geestelijke hoogmoed van den bourgeois voor den dag, die in het volk, omdat het niet zooveel in boeken kan studeeren, slechts een gedachteloze kudde ziet, die hem of anderen na moeten loopen.

In de werkelijkheid staat de zaak geheel anders. Al heeft de socialistische arbeider Kant noch Hegel, misschien niet eens Marx en Engels of Dietzgen gelezen, hij heeft daarvoor iets heel anders, het leven zelf. Hier geldt weer hetzelfde als bij de Economie; zijn eigen levenservaring is de studie, die hem een bepaalde overtuiging geeft. Maar nu niet zijn ervaring in de fabriek, maar zijn ervaring in de klassenstrijd. De socialistische arbeiders, die de maatschappij, de klasseverhoudingen en klassebelangen kent, leert daardoor het handelen en elkaar bestrijden van de klassen als iets natuurlijks kennen. Hij ziet het politiek optreden en denken der klasse veranderen. Maar hij denkt er niet aan, goddelijke of onverklaarbare geestelijke machten erbij te halen, omdat de werkelijke grondslag, de verandering der materiële (stoffelijke) wereld, klaar en open voor hem ligt. Als hem eenmaal de oogen voor de diepste drijfveeren van alle denken en handelen geopend zijn, dan kan hij niet anders dan materialistisch denken. Deze denkwijze, die zich steeds in de werkelijkheid beweegt, is den arbeider even vanzelf sprekend, als ze het den geleerde bij zijn natuur-onderzoek is.

Het is dus ook niet juist, dat de arbeiders over het historisch materialisme geen eigen oordeel kunnen hebben, omdat hun de historische kennis ontbreekt. Niet het verleden maar het zelfdoorleefde heden is het materiaal, waaraan zij de theorie kunnen toetsen. De hen omgevende maatschappij met haar economische, politieke en geestelijke strijd is voor hen een bron van weten, die heel wat forscher kracht geeft dan de boekenstudie der geleerden.

Zeker, de socialistische arbeider kan slechts bij uitzondering over abstracte filosofische problemen (wijsgeerige vraagstukken, medespreken. Over het dialektisch materialisme als theorie zal hij nauwelijks een paar verstandige woorden kunnen zeggen. Maar hij heeft dan ook iets beters: hij zelf heeft het dialektisch materialisme als werkelijkheid. Het historisch materialisme is voor hem de grondslag van zijn geheele wereldbeschouwing, niet als nagepraatte wijsheid van den een of anderen intellectueel, maar als door hem zelf verkregen, in den strijd verkregen weten.

A. P.

Wie zwijgt stemt toe.

De heer Th. v. d. Waerden, voorzitter van de Federatie Amsterdam der S. D. A. P. heeft, voor zoover wij weten, nog steeds niet voldaan aan onze vriendelijke uitnodiging, een paar weken geleden gedaan, om wel te willen erkennen, dat zijn partij te Rotterdam de vrijheid van het woord opnieuw buiten werking heeft gesteld ter gelegenheid van de daar gehouden Ferrer-vergadering.

Wij begrijpen, dat het den heer Th. v. d. W. eenigzins moeilijk valt in de tegenwoordige omstandigheden die openlijke erkenning te doen. En wij nemen dan ook aan, dat de heer v. d. W., gedachtig aan de hier bovenstaande spreekwijze, bij zichzelf overpeinsd heeft: Wanneer ik niet antwoord, zullen ze wel begrijpen, waarom ik dit niet doe. Nu, wij begrijpen het ook.

v. R.

Korrespondentie.

Nog immer heeft *Het Volk* niet gekonstateerd, dat de *Leipziger Volkszeitung* in zijn nummer van 20 Nov. mededeelt, dat Wijnkoop niet haar verslaggever was bij de Brusselsche Konferentie van het Internationaal Bureau. Intusschen duurt de kronkelige instructie van dat snuffelende orgaan naar de personen der verslaggevers op onverminderd burgerlijke wijze voort. Het doel, verdachtmaking van het eenige buitenlandsche verslag dezer Konferentie, is duidelijk.

Uit het Buitenland.

Engeland. Tien dagen ongeveer heeft het „historische” debat in het Huis der Lords geduurd over het voorstel om de begroting, zooals die door het Huis der Afgevaardigden is aangenomen niet te aanvaarden en, zooals verwacht mocht worden, hebben de Lords, ondanks de vermanende stemmen van aanzienlijke Unionisten als lord Balfour, lord Cromer, van tegenstanders der regeering als lord Rosebery, met overgrote meerderheid het amendement-lord Lansdowne, dat de verwerping betekende, aangenomen. Hiermee is de „liberale” regeering in een lastige positie gebracht, waaruit, naar allen schijn, slechts één uitweg mogelijk is: ontbinding van het Lagerhuis.

Dat de liberale regeering er ernstig aan zou denken, de bevoegdheden van het Huis der Lords te besnoeien, is een veronderstelling, waarvan wij de onzinnigheid al een paar maal hebben aangetoond.

Het Huis der Lords is volstrekt niet een vertegenwoordiging van achterlijke landjonkers, al bestaat het slechts uit hooge edelen, maar is een vertegenwoordiging van chefs der verschillende lagen van groote bezitters. Het staat in het nauwste contact met alle lagen der bezitters, maar het is in zijn meerderheid, overgrote meerderheid, Unionistisch, conservatief, wat in dezen tijd wij zeggen vóór het consequente imperialisme, voor tariefhervorming enz. Het heeft dus gehandeld als wilsuitvoerder van de conservatieve partij, die meende, dat het tijd werd om de liberale regeering, die den vrijhandel wil handhaven, en die als zoodanig de vertegenwoordigster is van een deel der kapitalisten, vóór alles van de textiel-industrie, en die niet consequent genoeg naar de meening der conservatieven aan de versterking van het Rijk werkt, zoo mogelijk ten val te brengen. Talrijke verkiezingen in den laatsten tijd hadden bewezen, dat het getij onder de groote massa's der burgerij en zelfs onder talrijke lagen der arbeidersklasse weer aan 't keeren was ten gunste van het conservatisme, dat de bescherming van den nationalen arbeid op zijn vaandel schrijft, d.w.z. de profijtbelangen van de groote ijzerindustrie vooral en dat beweert, natuurlijk ten onrechte, maar niettemin voor talloze arbeiders geloofwaardig, dat het in staat is, de vreeselijke kwalen, waaraan het Engelsche kapitalisme lijdt, namelijk steeds toenemende werkeloosheid te lenigen.

De liberalen nu denken er niet over, het Huis der Lords aan te tasten: zij zouden het hoogstens kunnen veranderen — wanneer zij weer met een voldoende meerderheid terugkeerden bij een verkiezing, wat lang niet zeker is — in een soort Senaat, d.w.z. een vertegenwoordigend lichaam, een echte „tweede” Kamer, zooals de Senaat in Frankrijk of de Eerste Kamer bij ons. Maar daarmee zouden zij inderdaad het Huis der Lords slechts sterker maken. Er aan te tornen, komt hun niet in de gedachte, aangezien zij daarmee zouden tornen aan hun eigen macht, de macht der bezittende klassen.

Voor een sociaaldemocratische, een revolutionaire arbeiderspartij zou nu natuurlijk de gelegenheid schoon zijn om een geweldige beweging te ontketenen tegen het Huis der Lords als vertegenwoordiging der bezittende klassen en vóór de democratisering van het Lagerhuis, waar omtrent, zooals wij weten, de „liberale” regeering ook allerlei beloften heeft gedaan, doch waarvan zij er geen enkele ook maar heeft pogen te verwezenlijken. Onze broederpartij, de S. D. Partij doet dan ook in dit opzicht haar volledigen plicht, maar zij is, helaas, door de houding der groote „Arbeiderspartij, de Labourparty” die onder de liberale leiding van de heeren Schackleton, Henderson en dergelijke staat, niet in staat, de massa's in beweging te brengen zóó dat werkelijk een storm zou ontstaan, waardoor de regeering zou moeten toegeven. Zij is nu slechts in staat propaganda te maken voor hare beginselen, voor het socialisme onder gunstiger omstandigheden dan anders. Maar dit is reeds veel, en vooral, ontzettend noodig, waar de Labour Party, die zooals de Leipz. Volksz. onlangs schreef gedurende den strijd der liberalen voor hun budget, lakeien-diensten aan de liberalen heeft bewezen, zich gereed maakt, nu ook gedurende den verderen „strijd” der liberale partij, als voetknecht of stijgbeugelhouder voor deze te fungeren. Of zij daarbij een vast accoord aan zal gaan met de Liberale Partij om elkaars wederzijdsche zetels te ontzien, of dat zij, volgens het recept-Troelstra ten onzent, liever formeel vrij zal blijven, is vergeleken met dit groote feit, een kleinigheid.

Hoe zeer de Labour Party, in haar tegenwoordige samenstelling en met de taktiek, die zij nu volgt, een gevaar voor de Engelsche arbeidersklasse is geworden, een vijand van hare bevrijding, hoe zij de Engelsche arbeiders letterlijk weer opvoedt tot liberalen, dus tot trouwe aanhangers der burgerlijke maatschappij, is niet duidelijker gebleken dan bij de discussies in het Lagerhuis over de begroting (de derde lezing). Een der „leiders” dezer Partij, de heer Seddon, zeide o. a.: „hij was een aanhanger der directe belastingen en vond het derhalve ongelukkig, dat het budget nog steeds indirecte belastingen bevatte. Doch, de belastingen op tabak en brandewijn waren belastingen op arbeidersweelde-artikelen en de arme kon deze belastingen ontduiken, wanneer hij er zich van onthield.” Precies dezelfde redeneering vermeldden wij onlangs van een Hollandschen vrijzinnig-democraat. De heer Henderson, de officiele leider der Arbeidsfractie, die zich niet als socialist uit geeft, gaf zich geen moeite om de socialistische

strekking van het begrotingsontwerp in 't licht te stellen, maar meende, dat het de eerste schrede beteekende tot opheffing van de onrechtvaardige verdeling der directe en indirecte belastingen, een schrede, die, naar hij hoopte, door toekomstige ministers verder zou worden voortgezet. Het budget was democratisch en populair en zoo zou de Partij het tegen de Lords ten ijverigste verdedigen.»

Onze lezers herinneren zich, dat het «democratische» en populaire van dit budget bestaat in een nieuwe belasting der groote massa's met 42 miljoen (gulden), waartegenover staat een belasting van het grootgrondbezit met 6 miljoen, alles noodig geworden door verhoogde krijgstoerusting!

En zulk een partij, wier leiders volkomen tot een bende lakeien van het liberalisme, d.w.z. van de bourgeoisie zijn afgezaakt, maakt deel uit van de Internationale!

De gebeurtenissen in Engeland, die nu volgen, zullen in ieder geval voor geruimen tijd over de toekomst van de Engelsche ontwikkeling en daarmee over die van de wereld beslissen. Immers: komt er opnieuw een conservatieve regering dan wordt de maritieme toerusting versterkt en de wal van het protectioisme opgetrokken, waardoor de spanning tusschen Engeland's kapitalisme en het Duitsche vergroot wordt. Lord Cromer, een der Lords die, hoewel conservatief, tegen de verwerping van de begroting door het Hoogerhuis was, gaf daarvoor o.a. de volgende gronden: „de tegenwoordige toerusting voeren ons onvermijdelijk naar den afgrond: wij weten nooit, wanneer op eenmaal de internationale toestanden gespannen kunnen worden; in die omstandigheden is het niet raadzaam het land in een verwarring te storten als door de verwerping der begroting zal ontstaan.»

Hij raakte daarmee de kern der vraag, waarom het ook in Engeland gaat: Het imperialisme. De Arbeiderspartij, stemmende voor een begroting, welke evengoed een imperialistische is als die van Duitschland of Frankrijk, heeft de belangen der Engelsche arbeiders geschaad en de Engelsche bezitters sterker gemaakt. Indien het Hoogerhuis, door zijn stemming niets anders had bereikt dan dit, zou het reeds zijn onmisbaarheid voor de Engelsche bezitters voldoende hebben bewezen.

Duitschland. De vertegenwoordiging tegen het volk komt vandaag weer bijeen, zoo schreef de *Vorwärts* boven het artikel, waarin zij de bijeenkomst van den Rijksdag deze week besprak. En inderdaad: zoo is het, deze Rijksdag is eene vertegenwoordiging tegen het volk, een vertegenwoordiging gekozen onder den invloed der Hotentotten-geestdrift, die de koloniale expansie in 1906 in alle lagen der bourgeoisie, en tot in die der kleine bezitters had gewekt. En het is zeker de verkiezingen der laatste maanden, waarbij de sociaaldemocratie overwinning op overwinning behaalt, haar stemmen aantal even snel ziet stijgen als dat der burgerlijke partijen, alle andere partijen, blijkt te dalen, bewijzen het — dat, indien een nieuwe Rijksdag op 't oogenblik gekozen werd, haar samenstelling heel anders zou zijn. Het aantal sociaal-democratische zetels zou zeker belangrijk toenemen. Maar dit wil daarom niet zeggen, dat een nieuw-gekozen Rijksdag minder een vertegenwoordiging tegen het volk zou zijn, indien men daaronder verstaat, dat hij meer zou uitrichten ten bate der groote volksmassa's. Immers, wij weten het, een meerderheid zou de sociaaldemocratie in den nieuwen Rijksdag niet bezitten — afgezien nu hiervan, dat zulk een meerderheid nooit zal tot stand komen — en een groote vermeerdering van het aantal sociaaldemocratische afgevaardigden in den Rijksdag zou, zoolang er overigens geen veranderingen plaats vonden, slechts twee gevolgen hebben: een zoo mogelijk nog nauwere aansluiting der burgerlijke partijen tegenover de sociaaldemocratie en een versterking van de revisionistische strooming in de sociaaldemocratie. Zoolang de politieke toestanden in *Pruisen* niet ten diepste veranderd worden, zoolang komt er geen verandering in de Duitsche politieke verhoudingen. En meer dan ooit rust dus op de sociaaldemocratie de plicht om zich niet neer te leggen bij de stembus-overwinningen, die haar nu tengevolge van de politiek der burgerlijke partijen, in den schoot vallen, maar de massa's te mobiliseeren voor den strijd tegen het drieklassen-onrecht in *Pruisen*. De troonrede van Wilhelm bij de opening van den Rijksdag bevat omtrent de voornemens der regering in zake het kiesrecht in *Pruisen* niets, want formeel heeft de Rijksregering niets te maken met de *Pruisische*. Inderdaad echter is de *Pruisische* regering tevens de *Duitsche* en moet de sociaaldemocratie dus in de eerste plaats van den nieuwen rijkskanselier Bethmann uitsluitend trachten te krijgen over de voornemens zijner regering betreffende *Pruisen*.

Wat de Rijksbegroting aangaat, nu reeds staat het vast, dat binnenkort een nieuwe adering van de groote massa's noodig zal zijn, daar de nieuwe belastingen van 400 miljoen het tekort niet hebben kunnen dekken.

Een van de belangrijkste dingen, die verder spoedig aan de orde komt, is de toestand in het groote mijngebied in *Rijnland-Westfalen*. De mijn-magnaten namelijk willen een soort van arbeidsbeursstelsel invoeren, dat hen in staat stelt alle mijnarbeiders onder controle te brengen, hen te berooven van het eenige recht, dat zij nog bezitten, dat van vrijheid hun arbeidskracht aan te bieden, waar zij willen. De mijn-magnaten willen van de voor hen gunstige gelegenheid gebruik maken — zij vreezen een werkstaking op dit oogenblik niet — de honderdduizenden mijnproletariërs geheel tot hoorigen te maken, gebonden aan de mijn en de feodaliteit te herstellen.

Er heerscht ontzaglijke opwinding in het mijngebied

onder alle mijnarbeiders, van welke richting ook. Er is slechts één mogelijkheid, de mijn-magnaten te dwingen hun plan op te geven. Het Rijk moet zelf de zaak ter hand nemen en de mijn-geweldigen vóór zijn.

Zal de Rijksdag, of, wat in dit verband hetzelfde is, zal het Centrum tot dezen maatregel willen overgaan, wanneer de sociaaldemocratie den eisch formuleert?

De verwachting, dat dit gebeuren zal, is gering.

En zoo wijst alles er op, dat deze nieuwe zitting een nieuwe stap zal zijn naar de steeds grootere toespitsing der klassetegenstellingen, naar het onhoudbaar worden der Duitsche toestanden.

v. R.

Boekbespreking.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op den nieuwen druk van *Het Erfurter program van Kautsky*, zoeven bij S. L. van Looy verschenen. De vorige druk was reeds geruimen tijd uitverkocht en dringend liet zich de behoefte aan dezen *Cathechismus der Sociaaldemocratie*, een van de meesterwerken van onze grooten theoreticus en leider, gevoelen.

Wij raden onze lezers dringend aan, zich nu zoo spoedig mogelijk in 't bezit van Kautsky's werk te stellen, wanneer ze dit ook maar eenigszins kunnen. Het is eenvoudig onmisbaar voor hen.

Deze nieuwe uitgaaf is belangrijk beter dan de eerste. Ze is verrijkt met de voorrede van den schrijver bij den vijfden druk, een voorrede waarin Kautsky kort aantoonde, hoe alle kritiek op de theorie van Marx en Engels, het niet noodig heeft gemaakt ook maar iets in haar te wijzigen. Verder is de vertaling, in een aantal opzichten verbeterd, zoodat de arbeider nu werkelijk overal Kautsky's gedachten zuiver vindt weergegeven.

Ten slotte ziet het boekje er nu ook, wat druk en uiterlijk betreft, veel beter uit.

Een ander belangrijk werk van den jongsten tijd is de bij WAKKER te Rotterdam onlangs verschenen bundel van *Her drukken uit de Kroniek van P. L. Tak*.

Wij vinden hier de, door twee der jongere medewerkers van de *Kroniek*, J. W. Albarda en Dr. H. E. van Gelder verzamelde en door F. M. Wibaut van een voorrede voorzien uitgave van een goede 70 hoofdartikelen door Tak van 1 Jan. 1895 tot 24 Augustus 1907 in de *Kroniek* geschreven.

Een uiterst klein deeltje maar van den omvangrijken arbeid door dezen begaafden journalist bij uitnemendheid in den loop van een twintigtal jaren geleverd. Van dien arbeid, waarvan de bibliografie aan het slot van het deeltje geplaatst, een overzicht geeft, dat ons eerbied inboezemt voor het omvangrijke en veelzijdige van den schrijver.

Journalist bij uitnemendheid was Tak. Zoueer, dat, behalve de reeks opstellen in de *De Nieuwe Gids*, die hij van 1886—93 in dat tijdschrift schreef en die, naar wij meenen, tot het beste behooren, wat hij ooit heeft geleverd, geen werk van eenigszins grooteren omvang dan een dagbladartikel in die reeks voorkomt. Maar ook een journalist van een veelzijdigheid, zooals in de *Nederlandsche literatuur* althans uiterst zeldzaam is voorgekomen. Heel het werk van Tak en ook de opstellen, die wij hier van hem onder de oogen weer krijgen en die natuurlijk slechts een uiterst flauw beeld van zijn werk kunnen bieden aan wie dat werk niet jaren lang heeft kunnen volgen, draagt dat kenmerk in de eerste plaats: het kenmerk van hooge beschaving. Tak is, in zijn diepste werken, nooit geheel proletarisch-denkend geworden. Het merkwaardige opstel, waarin hij zich uitlaat over het historisch-materialisme en dat in dezen bundel is opgenomen (over een *Entreflets* Aug. 1900 p. 136), zooals hij het trouwens later nog meermalen heeft gedaan, levert daar m.i. onder meer een bewijs van. Maar wat hij wel was en in de hoogste mate, was en een democraat en een diep sociaal-voelend mensch en een man, die heel de groote cultuur der West-Europeesche bourgeoisie en zoolow de *Nederlandsche beschaving* van vóór als die van na '80 in zich had opgenomen en verwerkt. Zijn democraat-zijn blijkt uit heel zijn politiek leven, uit heel zijn onverbiddele kritiek op de zogenaamde burgerlijke democratie, waarvan hij het karakter ietwat beter kende dan de revisionisten en parlementariërs uit de Partij, waaraan hij zijn beste krachten heeft gegeven, en in wier dienst hij is gestorven, nadat de «leider» van die partij hem een stoet had toegebracht, waarvan hij zich nimmer heeft hersteld.

De samenstellers van dezen bundel en de schrijver der voorrede waren het misschien aan hun vriend verplicht geweest ook uit deze laatste en droevigste periode van Tak's leven een monument in dezen bundel te plaatsen. Misschien echter was het niet mogelijk doordat Tak zich daarover in de *Kroniek* niet heeft uitgelaten. Maar dan bewijst dit meteen, wat de heele bundel m. i. ook leert, dat het een verkeerde opzet is geweest om voor een monument van Tak zich te beperken tot slechts één van de vele periodieken, waarin hij gewerkt heeft. Het beeld ware vollediger geworden, wanneer hiermee rekening was gehouden.

Ook zoo echter biedt de bundel genotvols genoeg.

Onze lezers bevelen wij vooral de lezing aan van die opstellen, waarin Tak als politicus zijn oordeel geeft over de *Unie-liberalen* en huns gelijken.

v. R.

S. D. P. Afd. Amst. Cursusverg. op Vrijdag 10 Dec. a.s. half negen in D'Geelvinck. Onderwerp: Internationale Verhoudingen. Spreker: Dr. W. van Ravesteyn Jr. Introductie welkom.

Van de Afdelingen.

Amsterdam. De colportage met de *Tribune* te Amsterdam wordt beter. Er is stijging in het getal der verkochte bladen. Maar *schitterend* is die verkoop nog lang niet. Er zijn nog altijd afdelingen, die de *Amsterdamsche* overtreffen. Het blijkt, dat de colportage op fabrieken, werkplaatsen, ateliers, onder vrienden en kennissen, succes heeft. In die richting zullen we vooral in Amsterdam met verdubbelden ijver moeten voortgaan. *Deze soort van colportage kan door iederen partijgenoot worden ter hand genomen.* Ieder partijgenoot kan dus *elken Vrijdag-avond* in d'Geelvinck een paar bladen komen halen. Kan hij (of zij — de vrouwelijke partijgenooten mogen gerust iets meer doen; die practisch meewerken in de propaganda, zijn nog veel te gemakkelijk te tellen) niet zelf komen, dan stuurt hij maar een ander, om zijn (of haar) portie te halen. Voor de brochure-verkoop geldt precies hetzelfde. Eindelijk is er dan ook altijd een bestuurslid aanwezig, aan wie contributie kan worden betaald, nieuwe abonné's kunnen worden opgegeven, alsmede adressen voor toezending van proefnummers, en van niet-partijgenooten, die door lezing van *Tribune*, enz. geschikt zijn geworden om door huisbezoekers tot leden der afdeling te worden gepromoveerd.

Den Haag. Voor een ondanks het slechte weer tamelijk goed bezochte Cursusvergadering, sprak Woensdag-avond Wijnkoop over: «Onze partij en de Internationale».

Dinsdag-avond 7 December houdt de afd. een Openbare vergadering in het Feestlokaal, Hoogezand 38, over: «De Staatsbegroting en de Sociaal-democratie.» Spreker: Wijnkoop, en wellicht ook Gorter.

Groningen. Zondag vergaderde onze afdeling huishoudelijk. Drie nieuwe leden hadden zich sinds de vorige vergadering aangesloten. Voorloopige besprekingen werden gehouden over gemeenteraadsverkiezingen.

Enkele leden werden aangewezen als mogelijk toekomstige kandidaten met de bedoeling dat ze meer dan gewoon hun aandacht zullen schenken aan gemeenteraadszaken. Uit de opgave van de leden bleek, dat een behoorlijk aantal kaarten voor de cursussen van Van Ravesteijn en Gorter waren verkocht. De eerste houdt Donderdag 2 en 9 December zijn cursus over „De stand der sociaaldemocratie in de verschillende landen”. De colportage met de *Tribune* elke Zaterdagavond gaat geregeld haar gang. Onze colportage had eerst ook de vrijen en de S. D. A. P. op de been gebracht, maar die zijn al reeds weer in de oude rust teruggekeerd. Onze huishoudelijke vergadering besloot, naast de colportage, ook het huisbezoek ter hand te nemen om het abonnementental van de *Tribune* hier uit te breiden.

Leiden. De cursusverg. waar mevr. Mensing sprak over Vrouwenarbeid was door ruim 50 personen bezocht. Er was eenige gedachtenwisseling met partijgenooten. Vrijdag 17 Dec. spreekt Wijnkoop in Vooruit over Alg. Kiesrecht.

Enschede. De afdeling hield Donderdag 11. huish. vergadering. Zij is nu een tiental leden sterk en heeft een flink bestuur. De cursus met Gorter te Enschedé, Hengelo en Almelo werd vastgesteld. Alle drie beginnen in de tweede week van December. Na deze cursus zal Leeuwenburg tot een debat met Gorter te Enschedé uitgenoodigd worden. De afd. vergadert Dinsdag a.s. weder huishoudelijk. Onze leden te Almelo en Hengelo hopen ook daar spoedig afdelingen op te richten.

Advertentiën.

S. D. P. Afd. ROTTERDAM.

OPENBARE CURSUSVERGADERINGEN

op 7 en 21 December a.s. te 8.30 uur n.m. in het lokaal Baan 1. Onderwerp: Ons Program. Inleider: Dr. W. v. Ravesteijn Jr. Toegangsprijs voor niet-leden voor beide avonden 10 cents. Debat vrij.

DORDRECHT. Soc. Dem. Partij.

OPENBARE VERGADERING

op Vrijdag 10 December a.s. te 8.30 uur n.m. in de groote Zaal van Café van Dongen, Groenmarkt. Onderwerp: Waarom een nieuwe Partij? Sprekers: Dr. H. Gorter en D. J. Wijnkoop. Toegangsprijs 10 cents. Debat vrij.

JAC. JONGERT'S WANDKALENDER VOOR HET JAAR 1910

IS DE MEEST ARTISTIEKE WAND-
VERSIERING EN ONDER DE VER-
SCHENEN KALENDERS DE GOED-
KOOPSTE

:-: PRIJS SLECHTS f 0.75 :-:

UITGAVE EM. QUERIDO, A'DAM.